

วิธีอ้างอิงบทความนี้: พิทธินันท์ สมไชยวงศ์, นฐ พชรธนนท์, สุจิตตา หงษ์ทอง และธนาวัฒน์ ชันติวงศ์ (2568). การปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย. วารสารปฏิบัติการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน. 11(1). 107-120. <https://doi.org/10.53848/jlsc.v11i1.270500>

Received: September 12, 2023
Revised: July 20, 2023
Accepted: October 16, 2024

การปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

พิทธินันท์ สมไชยวงศ์^{1*}, นฐ พชรธนนท์², สุจิตตา หงษ์ทอง³ และธนาวัฒน์ ชันติวงศ์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์โซ่อุปทานและศึกษามาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุน 2) สร้างคู่มือต้นแบบและประเมินศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อขุนวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย และ 3) ปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อโดยวิธีผสมเทียมตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีทั้งหมด 17 ราย แต่ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มที่ยังดำเนินการเลี้ยงโคเนื้อคงเหลือ ณ ปัจจุบัน มีเพียง 9 ราย ทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้เพียง 9 รายทำการเลือกโดยใช้การวิจัยแบบกรณีศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างทดสอบคุณภาพเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเหมาะสมด้านภาษาและเนื้อหา เก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปในแต่ละประเด็นควบคู่การใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การวิเคราะห์โซ่อุปทานและมาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุนมีการเลี้ยงที่ใกล้เคียงกับมาตรฐานของกรมปศุสัตว์จำนวน 4 ประเด็น คือ การจัดการโรงเรือนและอุปกรณ์ การจัดการบุคคล การจัดการด้านสุขภาพ และการจัดการอาหาร-น้ำและยา จากทั้งหมด 7 ประเด็น 2) การวิเคราะห์คู่มือต้นแบบในการวัดศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ ค่าเฉลี่ยรวมทุกขอบเขตก่อนการประเมิน มีค่าระดับคะแนนที่ 1.67 และหลังการประเมินมีค่าระดับค่าคะแนนที่ 2.92 เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.85 ทั้งนี้ได้เสนอแนวทางในการปรับปรุงการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนโดยการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยสนับสนุนการเลี้ยง รวมถึงส่งเสริมการรวมกลุ่มระหว่างเกษตรกร ผู้ซื้อ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้ได้ตามมาตรฐานและคุณภาพที่ต้องการ

คำสำคัญ: โซ่อุปทานโคเนื้อขุน, การวัดศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์, ประสิทธิภาพโซ่อุปทาน, วิสาหกิจชุมชน

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

* ผู้รับผิดชอบงานหลัก

¹⁻⁴ อาจารย์หลักสูตรการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย

อีเมล: pitthinan421@gmail.com, noth.pha@gmail.com, sujitta.hongthong@gmail.com, thananwat_kan@rmul.ac.th

An Improvement of Supply Chain Efficiency of Fattened Beef Cattle Community Enterprise of Pa Hung Sub-district, Phan District, Chaing Rai Province

Pitthinan Somchaiwong^{1*}, Noth Phacharathananon², Sujitta Hongthong³ and Thanawat Khantiwong⁴

Abstract

The objectives of this research were 1) to analyze the supply chain and study the standard of beef cattle farming, 2) to create a prototype manual and evaluated the efficiency of logistics management in increasing the efficiency of beef cattle farming, a community enterprise in Pa Hung Sub-district, Phan District, Chiang Rai Province, and 3) to improve the efficiency of the supply chain. Supply of Fattening Beef Cattle of Pa Hung Sub-District Community Enterprise, Phan District, Chiang Rai Province. It is qualitative research. Key informants were community enterprise members of the Beef Cattle Raising Development Group by Artificial Insemination in Pa Hung Sub-district, Phan District, Chiang Rai Province, totaling 17 members. Only 9 cases were selected using case study research. The research tool was a structured interview. Test the quality of the tools by checking for language and content suitability. Collected by in-depth interviews. The data were analyzed by using the data obtained from the interviews to find conclusions on each issue along with the use of descriptive statistics. The results showed that 1) supply chain analysis and breeding standards for fattening beef cattle were raised that were close to the standards of the Department of Livestock Development in four aspects: housing and equipment management; People Management health management and management of food-water and medicine from a total of 7 issues, 2) an analysis of the prototype manual for measurement of logistics management potential. Mean sum of all boundaries before assessment. had a score value of 1.67 and after assessment had a score value of 2.92, an increase of 74.85%. In this regard, a guideline for improving the efficiency of fattening beef cattle farming has been proposed to the community enterprise group by developing knowledge. Understanding and the use of technology to help support farming as well as promoting the integration of farmers, buyers, and stakeholders in order to enhance the efficiency of fattening beef cattle raising to meet the required standards and quality.

Keywords: Supply chain of Beef cattle, Measurement of logistics management potential, Supply chain efficiency, Community enterprise

Type of Article: Research Article

* Corresponding author

¹⁻⁴ Lecturer, Logistics and Supply Chain Management Program, Rajamangala University of Technology Lanna Chiangrai, E-mail: pitthinan421@gmail.com, noth.pha@gmail.com, sujitta.hongthong@gmail.com, thanawat_kan@rmutl.ac.th

1. บทนำ

ปัจจุบันในประเทศไทยได้มีการเลี้ยงโคเนื้อขึ้นเป็นอาชีพหลักกันอย่างแพร่หลายเพราะโคเนื้อขึ้นเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย มีการปรับปรุงพันธุ์จนมีเลือดโคบราห์มันที่มีการเจริญเติบโตดีกว่าโคพื้นเมือง คุณภาพเนื้อดีกว่า ทนความร้อนขึ้นได้ทัดเทียมกับโคพื้นเมือง มีระยะเวลาในการเลี้ยงไม่นาน ประกอบกับความต้องการบริโภคเนื้อที่สูงขึ้น ทำให้เกษตรกรในพื้นที่หันมาทำอาชีพเลี้ยงโคเนื้อหรือโคขุนเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาด จึงเกิดการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ ตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงรายขึ้น

สำหรับจังหวัดเชียงรายมีการเลี้ยงโคเนื้อทั้งหมดจากสถิติกรมปศุสัตว์ ปี พ.ศ. 2564 จำนวน 53,344 ตัว มีจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อจำนวน 6,770 ราย และพื้นที่อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีโคเนื้อขึ้นจำนวน 7,448 ตัว เกษตรกร 876 ราย (กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2565) ซึ่งจากการลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้นทำให้ทราบถึงปัญหาด้านการบริหารจัดการกลุ่มหลายด้าน เช่น การกำหนดมาตรฐานการเลี้ยง กระบวนการเลี้ยงและติดตามคุณภาพที่ยังไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน สมาชิกไม่มีองค์ความรู้ ขาดความเข้าใจและแรงจูงใจในการเพาะเลี้ยงเพราะไม่แน่ใจถึงผลตอบแทนที่จะได้รับ ขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนสนับสนุนอื่น ๆ ขาดองค์ความรู้ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า ขาดความรู้ในเรื่องของมาตรฐานการเก็บรักษาสินค้า รวมถึงยังขาดการส่งเสริมคุณค่าผลิตภัณฑ์แปรรูปด้วยการสร้างการรับรู้และการจดจำของสินค้า จากการศึกษาห่วงโซ่อุปทานการค้าโคเนื้อพื้นเมืองเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ในจังหวัดศรีสะเกษ (ทิวาภรณ์ น้อยผาง และ พันทิพร เรืองเชิงชุม, 2558) พบว่า จุดแข็งของโคเนื้อพื้นเมืองมีลักษณะที่เหมาะสมกับภูมิประเทศไทย คือ ทนร้อน ทนต่อโรคและให้ลูกดก แต่มีจุดอ่อนในเรื่องของเกษตรกรรายย่อยขาดการรวมกลุ่มกันทำให้ยาก

ต่อการควบคุมคุณภาพ และปริมาณการผลิต รวมถึงสภาพการเลี้ยง การประเมินปัญหาและโอกาสในการผลิตโคเนื้อคุณภาพของเกษตรกร (สุรีย์พร แสงวงศ์ และคณะ, 2563) พบข้อแตกต่างของเกษตรกรที่เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มการเลี้ยงโคเนื้อกับเกษตรกรที่ไม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มการเลี้ยงโคเนื้อที่มีคุณภาพและปริมาณของผลผลิตที่แตกต่างกันขึ้นอยู่ด้วยองค์ความรู้และวิธีการเลี้ยง รวมถึงสภาพแวดล้อมของแต่ราย

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะเข้าไปยกระดับคุณภาพการเพาะเลี้ยงโคเนื้อของกลุ่มวิสาหกิจตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย เพื่อทราบถึงปัญหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขผ่านกิจกรรมด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานของเกษตรกร และส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อขึ้นให้แก่วิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพในการเลี้ยงโคเนื้อขึ้นให้ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

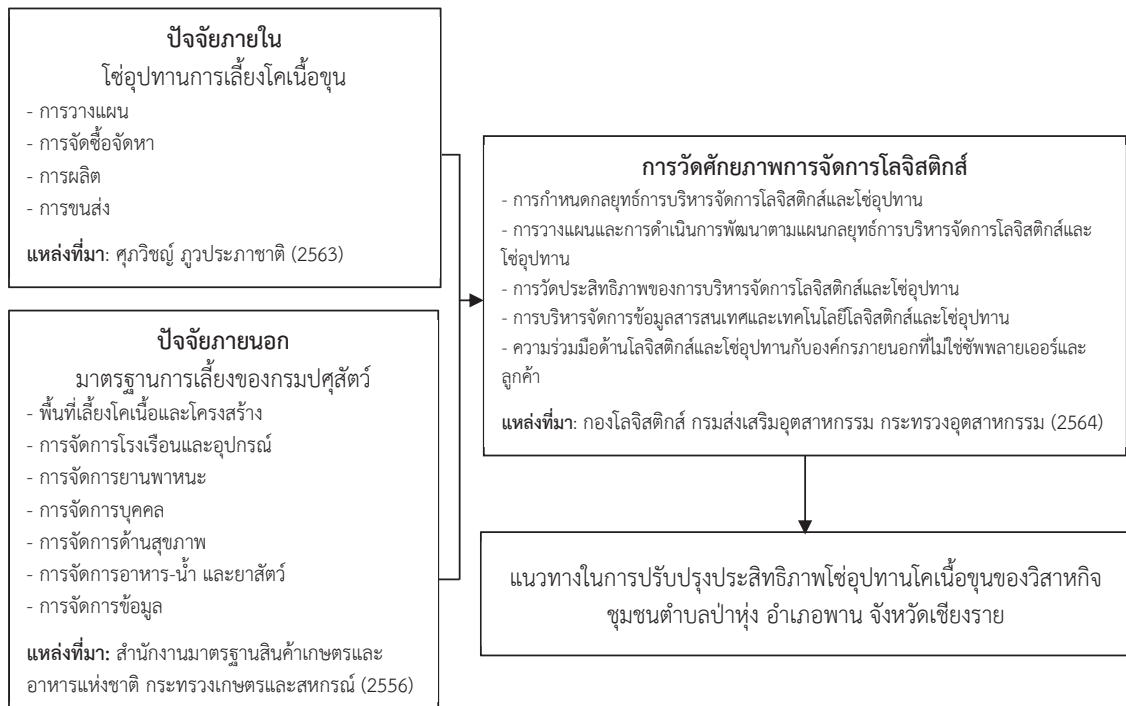
1. เพื่อวิเคราะห์โซ่อุปทานและศึกษามาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขึ้นของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
2. เพื่อสร้างคู่มือต้นแบบและประเมินศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อขึ้นวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย
3. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขึ้นของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำการลงพื้นที่บันทึกข้อมูล นำมาวิเคราะห์โซ่อุปทานและศึกษามาตรฐานการเลี้ยงของกรมปศุสัตว์ เพื่อนำข้อมูลใช้ในการประเมินศักยภาพโลจิสติกส์ของกลุ่ม

วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงโคเนื้อขุนในด้านต่าง ๆ โดยผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นการปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ด้วยการสร้างคู่มือต้นแบบการ

ประเมินการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้ได้มาตรฐานของกรมปศุสัตว์ และส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้แก่วิสาหกิจชุมชนให้มีศักยภาพในการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ดังแสดงตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. ทบทวนวรรณกรรม

4.1 ทฤษฎีการจัดการโซ่อุปทาน

การจัดการโซ่อุปทาน (Supply chain management) หมายถึง การบริหารจัดการกิจกรรมและความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรที่เกี่ยวข้องกันตั้งแต่ต้นน้ำ (วัตถุดิบ) จนถึงปลายน้ำ (สินค้าสำเร็จรูปหรือบริการ) ซึ่งมีลักษณะยาวต่อเนื่องกันเหมือนโซ่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตลอดกระบวนการผลิตจนถึงมือผู้บริโภค โดยการให้ความสำคัญต่อการสื่อสาร การวิเคราะห์ข้อมูล และนำไปใช้ร่วมกันเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มในการดำเนินงานและเป็นการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืน (ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์,

2554) รวมถึงเป็นการนำกลยุทธ์ วิธีการแนวปฏิบัติ หรือทฤษฎี มาประยุกต์ใช้ในการจัดการ กำหนดกิจกรรมในการจัดการโซ่อุปทาน เป็นการบูรณาการพฤติกรรม การแบ่งปันข้อมูล การแบ่งปันความเสี่ยง และผลตอบแทน การร่วมมือทำงาน การมีเป้าหมายมุ่งที่การบริการผู้บริโภค การบูรณาการกระบวนการ และการเป็นหุ้นส่วนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในระยะยาวการส่งต่อ วัตถุดิบ สินค้า หรือบริการจากหน่วยหนึ่งในโซ่อุปทาน ไปยังอีกหน่วยหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมกันนี้ยังมีการสร้างความร่วมมือกันในการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารไม่ว่าจะด้วยวิธีการใดก็ตาม การประชุม และกิจกรรมทางธุรกิจ มาตรฐาน

สมรรถนะในการสร้าง และพัฒนาทักษะความรู้และทักษะที่จำเป็นเพื่อให้ทราบถึงความต้องการอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการส่งต่อของวัตถุดิบ สินค้า (ชนเดตี พุ่มพฤษ และคณะ, 2564) พร้อมทั้งยังเป็นการรวบรวมการวางแผน และการจัดการของกิจกรรมทั้งหมดที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการการจัดซื้อ การแปรรูป และกิจกรรมการจัดการทั้งหมดที่สำคัญการจัดการโซ่อุปทานยังรวมถึงการประสานงาน (CoOrdination) และการทำงานร่วมกัน (Collaboration) กับหุ้นส่วนต่าง ๆ ในโซ่อุปทานซึ่งจะเป็นผู้จัดส่งวัตถุดิบตัวกลางให้บริการโลจิสติกส์ และลูกค้า แก่นสำคัญ คือ การจัดการโซ่อุปทานจะบูรณาการ (Integrate) ทั้งการจัดการอุปสงค์และอุปทาน ซึ่งรวมถึงทั้งภายในและภายนอกบริษัทรวมไปถึงการบริหารจัดการเพื่อประสานการดำเนินการขององค์กรที่เกี่ยวข้องในโซ่อุปทานไม่ว่าจะเป็นผู้ส่งมอบ ผู้ผลิต ผู้จัดจำหน่าย และผู้ค้าปลีก รวมทั้งองค์กรอื่น ๆ เพื่อสร้างคุณค่าให้แก่ลูกค้า (สุธิพิงสุทวิวงศ์, 2556)

ดังนั้น การจัดการโซ่อุปทาน (Supply chain management) หมายถึง การวางแผน การจัดซื้อ จัดหา การผลิต การขนส่ง และการจัดการกิจกรรมให้เกิดประสิทธิภาพตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำจนถึงปลายน้ำหรือเริ่มจากการผลิตจนถึงมือผู้บริโภคโดยคำนึงถึงความสำคัญของความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภค รวมถึงการจัดการโซ่อุปทานยังเป็นการเชื่อมโยงและร่วมมือกันตั้งแต่กระบวนการวางแผน การจัดซื้อจัดหาวัตถุดิบ การผลิต การขนส่งเพื่อสามารถดำเนินกิจกรรมการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้มีประสิทธิภาพตรงตามคุณภาพที่ลูกค้าต้องการ รวมถึงเป็นการบูรณาการกระบวนการดำเนินงานทั้งภายในและภายนอกให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในคุณภาพของการเลี้ยงเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่ลูกค้าต้องการ และมีการส่งมอบบริการไปยังลูกค้าให้ได้มากที่สุดที่สามารถสร้างความพึงพอใจ รวมถึงมีต้นทุนที่ต่ำที่สุดและระยะเวลาที่

เหมาะสมที่สุด

4.2 แนวคิดเกี่ยวกับ Balance scorecard

Balance scorecard เป็นเครื่องมือทางการบริหารที่ถูกพัฒนาขึ้นมาโดย โรเบิร์ต เอส แคปแลน และ เดวิด พี นอร์ตัน (Robert S. Kaplan and David P. Norton) โดยใช้คุณค่า 4 ประการเป็นกรอบในการตอบสนองต่อกลยุทธ์ และวิสัยทัศน์ที่องค์กรได้กำหนดขึ้น และนำจุดเด่นของ KPI ที่เน้นการวัดผลผลิต (output) และผลลัพธ์ (outcome) ออกมาเป็นตัวเลขที่เป็นรูปธรรม สามารถแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบขององค์กร ใน 4 มุมมอง ดังนี้

1. มุมมองทางการเงิน (Financial perspective) เป็นมุมมองที่จะต้องคำถามเพื่อที่จะประสบผลสำเร็จทางการเงินองค์กรจะต้องเป็นอย่างไรในสายตาของผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของ หรือผู้ถือหุ้น/เจ้าของต้องการให้องค์กรประสบความสำเร็จทางการเงินอย่างไร เช่น กำไรอาจเป็นสิ่งที่ผู้ถือหุ้นต้องการมากที่สุด ดังนั้นกำไรจึงเป็นตัววัดตัวหนึ่งในมุมมองทางการเงิน เป็นต้น

2. มุมมองทางด้านการลูกค้า (Customer perspective) เป็นมุมมองที่จะตอบคำถามที่ว่าเพื่อที่จะบรรลุถึงเป้าหมายของกิจการองค์กรจะต้องเป็นอย่างไรในสายตาของลูกค้า กล่าวคือลูกค้าต้องการให้องค์กรเป็นอย่างไรในมุมมองของลูกค้า เช่น ลูกค้าอาจต้องการให้องค์กรสามารถผลิตของ ที่มีคุณภาพ ดังนั้นคุณภาพสินค้าก็จะเป็นตัววัดตัวหนึ่งในมุมมองทางด้านการลูกค้า เป็นต้น

3. มุมมองทางด้านการกระบวนการภายใน (Internal business process) เป็นมุมมองที่จะตอบคำถามที่ว่าเพื่อที่จะทำให้ผู้ถือหุ้นและลูกค้าเกิดความพอใจองค์กรจะต้องมีการจัดการภายในอย่างไร คุณภาพ (Quality) ระยะเวลาในการผลิตสินค้าและบริหาร (Response Time) ต้นทุน (Cost) และการแนะนำผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาด (New product introduction)

4. มุมมองทางการเรียนรู้และพัฒนา (Learning and growth) เป็นมุมมองที่จะตอบคำถามที่ว่าองค์กรจะต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงอย่างไรเพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างยั่งยืน เช่นความพึงพอใจการทำงานของพนักงาน (Employee satisfaction) ระบบข้อมูลด้านสารสนเทศ (Information system) (ธาริณี สุโคตร, 2562)

ดังนั้น Balance scorecard (BSC) คือเครื่องมือด้านการบริหารจัดการที่จะช่วยให้องค์กรวางแผนการนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติงานจริง โดยอาศัยการจัดการผ่าน 4 มุมมองหลัก ได้แก่ มุมมองด้านการเงิน มุมมองด้านลูกค้า มุมมองด้านกระบวนการภายใน และมุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา

4.3 แนวคิดเกี่ยวกับ Logistics scorecard

การประเมินศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ด้วย Logistics scorecard (LSC) ทำให้องค์กรมองเห็นจุดเด่น และจุดที่ควรพัฒนาขององค์กรในแต่ละกิจกรรมโลจิสติกส์ ตั้งแต่การวางแผน จนถึงการส่งมอบสินค้าและนำไปสู่การออกแบบแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการโลจิสติกส์ขององค์กรตามแนวทางการบริหารจัดการโลจิสติกส์ที่ดี และมีประสิทธิภาพในระดับสากล ประกอบด้วยประเด็นการประเมิน 5 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (Corporate logistics and supply chain management strategy) เป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานขององค์กร กล่าวคือ องค์กรควรกำหนดกลยุทธ์นโยบายและเป้าหมายการบริหารจัดการโลจิสติกส์ที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทาน

หมวดที่ 2 การวางแผนและการดำเนินการพัฒนาตามแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (Logistics and supply chain planning

and execution) เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานที่แผนงานของแต่ละหน่วยงานขององค์กรจะต้องมีความสอดคล้องกัน มีมาตรฐานของกระบวนการทำงานที่สามารถสื่อสารกันได้ทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร

หมวดที่ 3 การวัดประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (Logistics and supply chain performance) เป็นขั้นตอนการเชื่อมโยงกันของลูกค้า และซัพพลายเออร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ด้านโลจิสติกส์ และโซ่อุปทานขององค์กร ทั้งมิติด้านต้นทุน ด้านเวลา และด้านความน่าเชื่อถือ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน

หมวดที่ 4 การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน (Information management and logistics and supply chain technology) เป็นการเสริมประสิทธิภาพการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนทางธุรกิจและเสริมประสิทธิภาพในการสื่อสารทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร

หมวดที่ 5 ความร่วมมือด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่ซัพพลายเออร์และลูกค้า (Logistics and supply chain collaboration network) เป็นขั้นตอนการขยายผลการพัฒนาการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานขององค์กรด้วยการทำความร่วมมือกับองค์กรภายนอก เช่น พันธมิตรทางธุรกิจเพื่อการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกัน หรือหน่วยงานวิจัยพัฒนา ที่อยู่บนพื้นฐานของการได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย

แบบประเมินศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ (Logistics scorecard) แบ่งเป็น 5 หมวด 22 ประเด็น

โดยแบ่งคะแนนการประเมินเป็น 5 ระดับ คือ ตั้งแต่ระดับที่ 1 ถึง ระดับที่ 5 โดยเรียงลำดับจากศักยภาพต่ำสุดไปศักยภาพสูงสุด องค์กรที่มีการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานที่ดี จะมีคะแนนประเมินเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับ 4.0 (กองโลจิสติกส์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม, 2564)

และนอกจากนี้งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้ทำการศึกษาการจัดการโซ่อุปทานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดอ่างทอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาห่วงโซ่อุปทาน ปัญหา อุปสรรคหรือข้อจำกัดของโซ่อุปทานของแพะเนื้อในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง ศึกษารูปแบบกลยุทธ์ที่เหมาะสมและเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะในพื้นที่จังหวัดอ่างทอง โดยใช้การสัมภาษณ์อย่างแบบเจาะจง ยังคงพบปัญหาเรื่องของมาตรฐานการเลี้ยงด้านสุขอนามัย คุณภาพวัคซีนและเวชภัณฑ์ การสุขาภิบาลและการป้องกันโรคเป็นหลัก ทำให้การเลี้ยงแพะไม่เป็นไปตามมาตรฐาน จึงได้ทำการพัฒนา และการส่งเสริมการตลาดแพะในจังหวัดอ่างทอง ช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับจังหวัด (ศุภวิชญ์ ภูวประภาชาติ, 2563)

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการเลี้ยงโคเนื้อขุนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

5.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อโดยวิธีผสมเทียมตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย มีทั้งหมด 17 ราย แต่ทั้งนี้สมาชิกกลุ่มที่ยังดำเนินการเลี้ยงโคเนื้อคงเหลือ ณ ปัจจุบัน มีเพียง 9 ราย ทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้เพียง 9 รายที่ยังคงดำเนินการอยู่ ณ ปัจจุบัน

5.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview guide) โดยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประยุกต์เป็นลักษณะเฉพาะของคำถามเพื่อประเมินกระบวนการการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโซ่อุปทาน มาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุน Balance scorecard และ Logistics scorecard เพื่อกำหนดขอบเขตของการศึกษาและการสร้างเครื่องมือในการศึกษาให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การศึกษา

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากเอกสารเพื่อกำหนดขอบเขต และเนื้อหาแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จากแบบประเมินกระบวนการการดำเนินงานซึ่งครอบคลุม จำนวน 5 หมวด ดังนี้ 1) การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน 2) การวางแผนและการดำเนินการพัฒนามตามแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน 3) การวัดประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน 4) การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน 5) ความร่วมมือด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่ซัพพลายเออร์และลูกค้ามีให้เลือก 5 ระดับ

3. จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงและเหมาะสมของเนื้อหา รวมถึงโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้จากนั้นมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา (Item objective congruence index: IOC) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.83 และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ได้รับการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มผู้เลี้ยงโคทั่วไปในท้องถิ่นที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่า

ความเชื่อมั่น ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ใช้วิธีการของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.993

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากแบบประเมินกระบวนการดำเนินงาน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลป่าหุ่ง อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย โดยแบ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม กลุ่มละ 3 ราย และผู้บันทึกข้อมูลภาคสนาม 3 ชุด ทำหน้าที่ในการสังเกตและสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ความน่าเชื่อถือของข้อมูลก่อนนำไปทำการวิเคราะห์

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยได้ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ วารสาร เอกสาร วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความ สำนักงานกรมปศุสัตว์ และเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นศึกษา ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อขุนเกณฑ์กำหนดต่าง ๆ และมาตรฐาน ในการเลี้ยง เป็นต้น

5.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (Content analysis) เป็นการนำเอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ มาวิเคราะห์และอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่ออธิบายการเชื่อมโยงประเด็นศึกษา

2. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างอธิบายการวิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะคำถาม จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) ครอบคลุมแบบประเมินศักยภาพโลจิสติกส์ (Logistics scorecard) จำนวน 5 หมวด โดยมีระดับความสามารถในการพัฒนาศักยภาพด้านโลจิสติกส์ แบ่งเป็น 5 ระดับ เรียงลำดับจากระดับต่ำสุด คือ ระดับ 1 ถึงระดับสูงสุด คือ ระดับ 5 โดยใช้การวิเคราะห์สรุปอุปนัย (Analytic

induction) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อหาบทสรุปในแต่ละประเด็นควบคู่การใช้สถิติเชิงพรรณนา

3. วิเคราะห์ผลการประเมินโซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อขุน ซึ่งจะมีย่อย 2 ส่วนดังนี้

3.1 วิเคราะห์โซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อขุนโดยการศึกษาเกี่ยวกับมาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุนโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการปฏิบัติงานเพื่อเขียนโครงสร้างและกระบวนการเลี้ยงให้ได้มาตรฐานมากยิ่งขึ้น

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive data) โดยการศึกษาโซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อขุนจากการสัมภาษณ์ผู้เลี้ยง และการสังเกตการปฏิบัติงาน อธิบายขั้นตอนการดำเนินการแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด เพื่อให้เห็นถึงขั้นตอนแต่ละขั้นตอนซึ่งประกอบไปด้วยกิจกรรมย่อย ๆ ที่ทำให้มาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุนได้อย่างชัดเจน

4. การวิเคราะห์แบบประเมินการดำเนินงานตามแบบประเมินศักยภาพโลจิสติกส์ (Logistics scorecard) มีการเปรียบเทียบจะแสดงผลในรูปแบบของ Radar chart เพื่อให้สามารถพิจารณาได้ว่าศักยภาพของผู้เลี้ยงโคเนื้อขุนเมื่อเทียบกับมาตรฐานแล้วเป็นอย่างไร และเป็นแนวการปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย ต่อไป

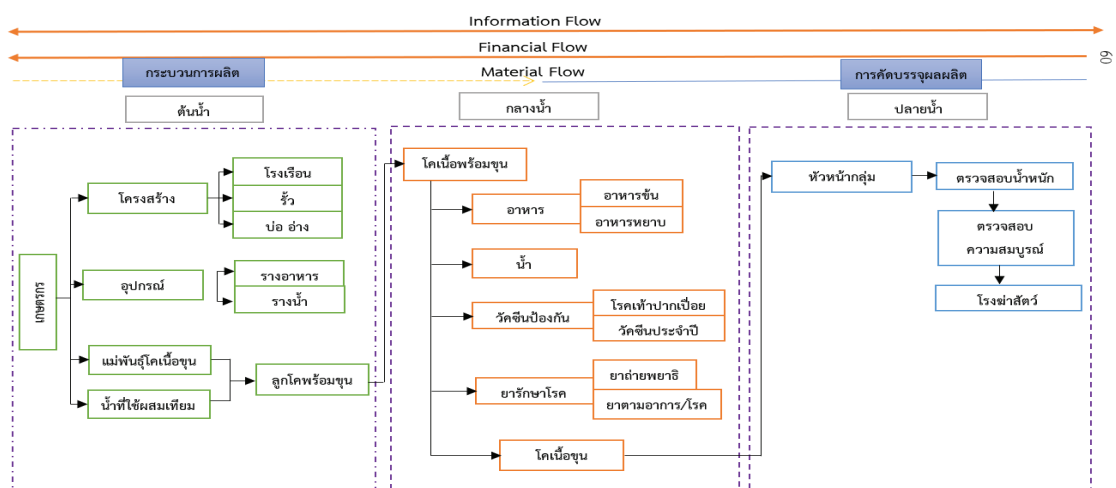
6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์โซ่อุปทานและศึกษามาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย

จากการสัมภาษณ์สมาชิกวิสาหกิจชุมชนกลุ่มพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้อโดยวิธีผสมเทียมตำบลป่าหุ่ง อำเภอฟาน จังหวัดเชียงราย พบว่า โซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อขุน เริ่มต้นจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อขุนมีการรวมกลุ่มเพื่อทำการเลี้ยงโคเนื้อให้ได้มาตรฐานของ

กรมปศุสัตว์ มีผู้ที่เกี่ยวข้องหลายส่วน ซึ่งแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กันและมีความสำคัญที่แตกต่างกันออกไปโดยมีการแบ่งกระบวนการย่อยออกเป็นกระบวนการต้นน้ำ กระบวนการกลางน้ำ และกระบวนการปลายน้ำ โดยมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมโรงเรือนให้เหมาะสมกับจำนวนของโคเนื้อขุนที่จะทำการเลี้ยง 2) จัดหาซื้อลูกโคเนื้อ หรือโคเนื้อที่มีอายุน้อยจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตเป็นแม่พันธุ์ ทำการผสมเทียมโดยรับน้ำเชื้อจากกรม

ปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย 3) เมื่อแม่พันธุ์คลอดลูกทำการขุนหรือทำการเลี้ยงให้มีอายุครบตามเกณฑ์ขอรับวัคซีนประจำปี ยังกรมปศุสัตว์ ป้องกันโรคเท้าปากเปื่อย 4) เมื่อโคเนื้อขุนมีอายุประมาณ 7-8 เดือนหรือได้คุณภาพที่เหมาะสมแล้วเกษตรกรจะทำการขายโคเนื้อขุนให้แก่หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจแล้วนำไปตรวจสอบน้ำหนัก และความสมบูรณ์ของโคเนื้อขุนจากนั้นนำส่งจำหน่ายต่อไป ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงโซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อขุน

ผลการศึกษามาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุนของกรมปศุสัตว์ตามหลักเกณฑ์การประเมินทั้ง 7 ประเด็นพบว่า เกษตรกรยังต้องมีการปรับปรุงแนวทางในการพัฒนาศักยภาพของโซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อขุน ทั้ง 7 ประเด็นเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานของกรมปศุสัตว์ที่ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็น Smart Farm โดยในช่วงต้นน้ำจะมุ่งสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานโคเนื้อขุนตลอดกระบวนการเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการเลี้ยงโคเพื่อเพิ่มมาตรฐานและปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น รวมถึงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของการดำเนินการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้มีประสิทธิภาพ ในส่วนของกลางน้ำจะเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์เนื้อโคขุนด้วย

การแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อยกระดับมูลค่าเพิ่มทางการตลาด และปลายน้ำจะเป็นการออกแบบสัญลักษณ์ตราสินค้าและการพัฒนารูปแบบสื่ออินโฟกราฟฟิกเพื่อส่งเสริมคุณค่าของผลิตภัณฑ์แปรรูปและเพื่อให้กลุ่มเป็นที่รู้จักผ่านตราสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์ รวมถึงการพัฒนาต้นแบบ Smart Farm โคเนื้อขุนสู่การเป็น Smart Farmers

6.2 ผลการวิเคราะห์การสร้างคู่มือต้นแบบและประเมินศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ในการเพิ่มประสิทธิภาพการเลี้ยงโคเนื้อขุนวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

ผลการประเมินประสิทธิภาพก่อนดำเนินงานโครงการเฉลี่ยในแต่ละหมวดมีค่าเท่ากับ 1.73, 1.86,

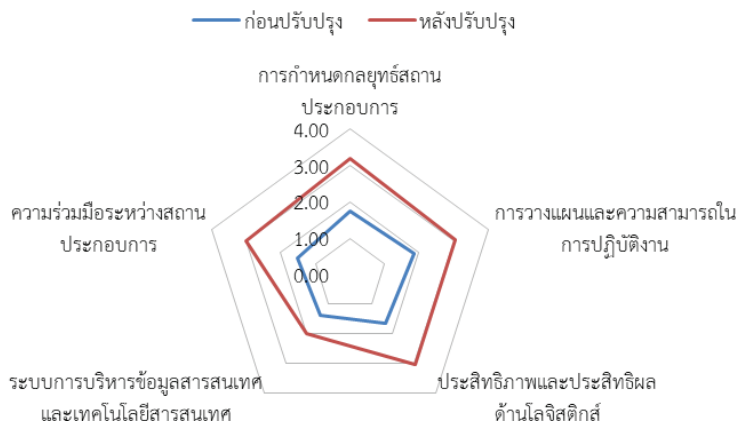
1.67, 1.40 และ 1.50 ตามลำดับ โดยเมื่อหลังจากการดำเนินงานโครงการเพิ่มประสิทธิภาพโลจิสติกส์แล้วทำการประเมินอีกครั้ง พบว่า ค่าระดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละขอบเขตเพิ่มขึ้นเป็น 3.18, 3.05, 3.04, 2.00 และ 3.00 ตามลำดับ ซึ่งเมื่อคิดค่าเฉลี่ยรวมทุกขอบ

เขตการประเมินจะพบว่า ระดับคะแนนเพิ่มขึ้นจาก 1.67 เป็น 2.92 หรือเป็นระดับคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 74.85 ดังแสดงให้เห็นถึงรายละเอียดในการประเมินเปรียบเทียบก่อนและหลังการดำเนินงานโครงการในแต่ละดัชนีชี้วัดดังแสดงในตารางที่ 1 และภาพที่ 3

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบการประเมินศักยภาพโลจิสติกส์ก่อนและหลังประเมิน

หมวดที่	หัวข้อการประเมิน	ก่อนปรับปรุง	หลังปรับปรุง
1	การกำหนดกลยุทธ์สถานประกอบการ	1.73	3.18
2	การวางแผนและความสามารถในการปฏิบัติงาน	1.86	3.05
3	ประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านโลจิสติกส์	1.67	3.04
4	ระบบการบริหารข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ	1.40	2.00
5	ความร่วมมือระหว่างสถานประกอบการ	1.50	3.00
ผลการประเมินเฉลี่ยรวม		1.67	2.92

กราฟแสดงผลการประเมินศักยภาพด้านโลจิสติกส์

ภาพที่ 3 Radar Chart เปรียบเทียบผลการประเมินรายตัวชี้วัด

6.3 แนวทางในปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทาน โคเน็ชชั่นของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย

จากการวิเคราะห์โซ่อุปทานและศึกษามาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุน ประกอบกับการวิเคราะห์

ข้อมูลคู่มือต้นแบบการวัดศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ ทำให้มีแนวทางในปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเน็ชชั่นของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ดังนี้

หมวดที่ 1 การกำหนดกลยุทธ์การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน พบว่า องค์กรควรมีการกำหนดกลยุทธ์หรือนโยบายการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทานที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ พร้อมทั้งมีการติดตามประเมินผลรวมถึงการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างซัพพลายเออร์และลูกค้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน และทำการประเมินความพึงพอใจของลูกค้าพร้อมทั้งมีการจัดเก็บข้อเรียกร้องของลูกค้าอย่างเป็นระบบเพื่อการพัฒนาปรับปรุง วิธีการ ผลิตภัณฑ์หรือบริการให้ดียิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการโลจิสติกส์ตลอดโซ่อุปทานขององค์กร

หมวดที่ 2 การวางแผนและการดำเนินการพัฒนาตามแผนกลยุทธ์การบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน พบว่า องค์กรควรมีการกำหนดแผนพัฒนาร่วมกับซัพพลายเออร์และลูกค้า รวมถึงดำเนินการปรับปรุงและวิเคราะห์สาเหตุที่แท้จริงของปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่เป็นลายลักษณ์อักษร และทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นต่อการพยากรณ์ความต้องการของลูกค้าและแนวโน้มทางการตลาด เพื่อพัฒนาแผนความต้องการร่วมกันลูกค้าในการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถานการณ์วัตถุดิบและข้อมูลการขายสินค้า การจัดระบบการจัดการ ติดตามหรือตรวจสอบสถานะและปริมาณของสินค้าทุกรายการ เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนและตัดสินใจทางธุรกิจกับซัพพลายเออร์และลูกค้า สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

หมวดที่ 3 การวัดประสิทธิภาพของการบริหารจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน พบว่า องค์กรควรมีการวิเคราะห์ต้นทุนโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน เพื่อนำข้อมูลมาจัดทำแผนในการลดต้นทุน การกำหนดระดับปริมาณสินค้าคลังให้มีความเหมาะสมไม่มาก ไม่น้อยจนเกินไป การประมาณค่าเสียโอกาสหากไม่สามารถ

จัดส่งสินค้าให้กับลูกค้าได้ ทำการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการหมุนเวียนของสินค้าและรอบระยะเวลากระแสเงินสด ข้อมูลในการส่งมอบสินค้าที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นการวัดประสิทธิภาพและคุณภาพของการส่งสินค้าให้แก่ลูกค้า รวมถึงกำหนดช่วงเวลาในการส่งมอบที่ชัดเจน และควรจัดทำแผนการส่งมอบที่เป็นลายลักษณ์อักษร แผนรองรับความเปลี่ยนแปลงปริมาณความต้องการสินค้าของลูกค้าที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน

หมวดที่ 4 การบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน พบว่า องค์กรควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการฐานข้อมูลในทุกกิจกรรมที่สำคัญเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการวางแผนทางธุรกิจและเสริมประสิทธิภาพในการสื่อสาร รวมถึงมีการกำหนดรหัสสินค้าและกระบวนการ เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ระหว่างองค์กร หน่วยงานทั้งภายในและภายนอกได้ รวมถึงทำการวางแผนการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วย

หมวดที่ 5 ความร่วมมือด้านโลจิสติกส์และโซ่อุปทานกับองค์กรภายนอกที่ไม่ใช่ซัพพลายเออร์และลูกค้า พบว่า องค์กรควรมีการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรทางการค้าที่นอกเหนือจากซัพพลายเออร์สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการเผยแพร่องค์ความรู้และผลการศึกษาที่ได้ดำเนินการสู่สาธารณะชนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อเป็นการขยายขอบเขตความร่วมมือทางธุรกิจในการพัฒนาปรับปรุงการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่องและอยู่บนพื้นฐานของการใช้ประโยชน์ร่วมกันหลาย ๆ ฝ่าย

7. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

รูปแบบโซ่อุปทานในการเลี้ยงโคเนื้อขุนเป็นการดำเนินการโดยเริ่มจากเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อขุนทำการสร้างคอกที่แข็งแรงมั่นคงตรงตามมาตรฐาน มีหลังคาหรือร่มไม้ มีรางน้ำ และอาหารที่สร้างด้วยวัสดุที่ไม่เป็นอันตรายแก่โคเนื้อขุน ทำการจัดหาลูกโคเนื้อ หรือโคเนื้อที่มีอายุน้อยจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาเลี้ยงดูให้เจริญเติบโตเป็นแม่พันธุ์เมื่อแม่โคเนื้อที่นำมาเลี้ยงมีอายุที่พร้อมจะตั้งครรภ์เกษตรกรจะไปรับน้ำเชื้อสำหรับผสมเทียมที่กรมปศุสัตว์จังหวัดเชียงราย มาทำการผสมเทียมให้แก่ฟาร์มของเกษตรกร โดยหมอจากกรมปศุสัตว์ เมื่อแม่พันธุ์คลอดลูก ทำการเลี้ยงโดยการให้อาหารหยาดหรืออาหารข้น จนครบอายุในการรับวัคซีน เกษตรกรจะทำการแจ้งไปยังกรมปศุสัตว์ให้มาฉีดวัคซีนป้องกันโรคเท้าปากเปื่อย และให้ถ่ายพยาธิแก่โคเนื้อซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศุภวิชญ์ ภูประภาชาติ (2563) เมื่อโคเนื้อขุนมีอายุประมาณ 7-8 เดือนหรือได้คุณภาพที่เหมาะสมแล้วเกษตรกรจะทำการขายโคเนื้อขุนให้แก่หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจแล้วนำไปตรวจสอบน้ำหนักและความสมบูรณ์ของโคเนื้อขุนจากนั้นนำส่งขายไปยังโรงฆ่าสัตว์ โดยมีกระบวนการโซ่อุปทานของการเลี้ยงโคเนื้อขุนทั้งหมด 4 ขั้นตอน กับมาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุนของกรมปศุสัตว์ที่ครอบคลุมประเด็นทั้งหมด 7 ประเด็น ซึ่งสอดคล้องกับ วุฒิชัย แลน้อย (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ระบบการเลี้ยงและศักยภาพในการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา ที่ทำการศึกษากระบวนการเลี้ยงเพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิต และการจำหน่ายไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดพะเยาให้เป็นไปตามมาตรฐานและตรงตามความต้องการของลูกค้า

การสร้างคู่มือต้นแบบและการประเมินศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์เพื่อให้ได้แนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุน ศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์เพื่อให้ได้มาตรฐาน

และเพิ่มประสิทธิภาพของการเลี้ยงโคเนื้อขุนได้ตามมาตรฐานความต้องการของลูกค้า ซึ่งสอดคล้องกันผลงานวิจัยของสุเทพ นิมสาย (2558) ได้ทำการศึกษา โอกาสทางการตลาดและแนวทางการพัฒนาโซ่คุณค่าโคเนื้อของไทยในตลาดอาเซียน-จีน: กรณีศึกษาตลาด สปป.ลาว เวียดนาม และจีน (ตอนใต้) ในเรื่องคุณภาพการผลิตโคเนื้อแช่แข็งให้ได้มาตรฐานของการส่งออกโดยคำนึงถึงต้นทุนในการขนส่งที่ต่ำและผลิตตรงตามมาตรฐานที่ลูกค้าต่างประเทศต้องการ เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาศักยภาพของโซ่อุปทานการเลี้ยงโคเนื้อขุนให้ได้มาตรฐานของกรมปศุสัตว์ ซึ่งสอดคล้องกับพนันต์ เมืองเหนือ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่องการพัฒนาต้นแบบประเมินประสิทธิภาพกระบวนการโลจิสติกส์ของผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์ในระดับโลจิสติกส์เซอร์วิสโพรไวเดอร์ ลำดับที่ 3 (Third party logistics providers: 3PL) นำต้นแบบประเมิน Logistics scorecard (LSC) แบ่งดัชนีชี้วัดประสิทธิภาพกระบวนการโลจิสติกส์เป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้าน กลยุทธ์ขององค์กร 2) ด้านการวางแผนด้านโลจิสติกส์ 3) ด้านประสิทธิภาพของการจัดการด้านโลจิสติกส์ 4) ด้านการวิเคราะห์ด้านข้อมูลด้านต่าง ๆ และความสามารถภายในองค์กร และ 5) ด้านระบบการบริหารข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพของหน่วยงานหรือองค์กรจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้งประสิทธิภาพทางด้านโลจิสติกส์

แนวทางในปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุนศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์จากการวิเคราะห์โซ่อุปทานและศึกษามาตรฐานการเลี้ยงโคเนื้อขุน ประกอบกับการวิเคราะห์ข้อมูลคู่มือต้นแบบการวัดศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์ ทำให้มีแนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพโซ่อุปทานโคเนื้อขุนของวิสาหกิจชุมชนตำบลป่าหุ่ง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย แต่ละหมวดตามผลการวิจัย

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อควรเพิ่มศักยภาพในเรื่องของคุณภาพของเนื้อโคขุน ความปลอดภัยด้านอาหาร รวมถึงการลดต้นทุนการผลิต โดยควรมีการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นผู้จัดส่งอาหาร โรงฆ่าที่ได้มาตรฐาน เพื่อสร้างเครือข่ายในการดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพตรงตามที่ถูกค้าต้องการ

2. กลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อควรสร้างความเข้มแข็งของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อขุนในบริเวณพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อช่วยในการพัฒนาคุณภาพของเนื้อโคขุน การเพิ่มผลผลิตต่อราย การรับมือกับโรคต่าง ๆ ตลอดจนการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความต้องการของตลาด แหล่งเงินทุน และยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เลี้ยงโคเนื้อขุนด้วยกันเอง และกับภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโคเนื้อขุน

และสมาชิกต่อไป

3. ควรศึกษาเพิ่มเติมอย่างละเอียดลึกซึ้งในกระบวนการเลี้ยงโคเนื้อขุน และมีการวิเคราะห์ปัจจัยอื่น ๆ ประกอบนอกจากงานวิจัยนี้ให้มีความแม่นยำมากขึ้น เพื่อเพิ่มระดับความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยถึงศักยภาพและโอกาสทางการตลาดของกลุ่มลูกค้าใหม่ในตลาดเดิม เช่น กลุ่มลูกค้าในพื้นที่ใกล้เคียง โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียง และตลาดใหม่เนื่องจากการตลาดและการค้าโคมีชีวิตและเนื้อโคมีความผันผวนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

2. การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ (R&D) เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ (Value creation) โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์แปรรูปในรูปแบบต่าง ๆ ที่หลากหลาย เพื่อรองรับการขยายตัวของตลาดและพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งถือเป็นการช่วยเพิ่มศักยภาพทางการค้าโคเนื้อและเนื้อโคของไทยในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2565). *ข้อมูลจำนวนปศุสัตว์ ในประเทศไทย ปี 2565*. ค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2565, จาก: http://docimage.dld.go.th/fileroom/cabddld_bookshelf2/drawer26/general/data0000/00000088.pdf.
- กองโลจิสติกส์ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2564). *คู่มือการประเมินประสิทธิภาพและศักยภาพการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน*. ค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2565, จาก: <https://dol.dip.go.th/uploadcontent/DOL/FON/iLPI/iLPI.pdf>.
- ชนนิตี พุ่มพุกษ์, พัฒน์ พิสิษฐเกษม และกฤษฎา เขียววัฒนสุข. (2564). การพัฒนาที่ยั่งยืนของอุตสาหกรรมไม้ในพื้นที่ตามแผนยุทธศาสตร์การค้ากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 ภายใต้กระบวนการจัดการโซ่อุปทานโดยอาศัยข้อมูลมหัต. *วารสารการจัดการธุรกิจ*. 11(1), 1-18.
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์. (2554). *การจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน*. กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ทพลัส จำกัด.
- ทิวาภรณ์ น้อยผาง และปณัฏพร เรืองเชิงชุม. (2558). ห่วงโซ่อุปทานการค้าโคเนื้อพื้นเมืองเพื่อการผลิตเชิงพาณิชย์ในจังหวัดศรีสะเกษ. *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการทางธุรกิจและนวัตกรรมทางการจัดการระดับชาติและนานาชาติมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2558*, วันที่ 19-20 กันยายน 2558 ณ วิทยาลัยบัณฑิตศึกษาการจัดการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 951-957.
- ธาริณี สุโคตร. (2562). การบริหารโดย Balanced Scorecard. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 1(3), 47-57.
- นพนันต์ เมืองเหนือ และเศรษฐวิทย์ แสงทิพย์. (2560). การพัฒนาต้นแบบประเมินประสิทธิภาพกระบวนการโลจิสติกส์ของผู้ให้บริการด้านโลจิสติกส์. *ก้าวทันโลกวิทยาศาสตร์*. 17(2), 128-141.
- วัชร แลน้อย, วีรพงษ์ กันแก้ว, กฤตภาค บุรณวิทย์ และบรรจง อาจคำ. (2558). ระบบการเลี้ยงและศักยภาพในการผลิตไก่พื้นเมืองของเกษตรกรในจังหวัดพะเยา. *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 4(1), 137-145.
- ศุภวิชญ์ ภูประภาชาติ. (2563). *การจัดการโซ่อุปทานของเกษตรกรผู้เลี้ยงแพะเนื้อในจังหวัดอ่างทอง*. สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุเทพ นิมสา. (2558). *โอกาสทางการตลาดและแนวทางการพัฒนาโซ่อุปทานโคเนื้อของไทยในตลาดอาเซียนจีน: กรณีศึกษาตลาด สปป.ลาว เวียดนาม และจีน (ตอนใต้)* (รายงานการวิจัย). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- สุธี ปิงสุทธีวงศ์. (2556). สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม: กรุงเทพฯ. *Essential management tools for performance excellence*.
- สุรีย์พร แสงวงศ์, วีรณัฐ ทันนิต, จักรกฤษ วิชาพร และพญุศศักดิ์ อินตะวิชา. (2563). สภาพการเลี้ยงการประเมินปัญหาและโอกาสในการผลิตโคเนื้อคุณภาพของเกษตรกรจังหวัดแพร่. *วารสารเกษตรพระจอมเกล้า*, 38(2), 254-262.